

absolut Slæde for Husmændene. Jeg er overbevist om, at det Samme vilde blive Tilfældet ved denne Lov. Da jeg har Interesse for denne Klasse i Samfundet — og jeg tør sige, at jeg har den fuldt saa meget som Noget — kan jeg ikke sympatisere med det foreliggende Forslag, fordi jeg tror, at det vil være til Slæde for Husmændene og særlig for den Udvikling, vi Alle sætte Pris paa, nemlig at der skal komme flere Huse med Jord. Nu har man ogsaa indset, at det vil være til Slæde for Husmændene, og at de Bestemmelser, der være foreslaaede af de to Herrer i Folkethinget, ikke kunde faae den virkelige Betydning, naar der ikke blev Fæstetvang paa Huse. Jeg fremhævede før, at naar der ikke var Fæstetvang, kunde man ikke med Villighed og Nærfærdighed gennemføre disse Regler. Det har man indset, og saa siger man: Vi maa have Fæstetvang ellers hjælper det Hele ingen Ting. Men den Maade at gaa frem paa synes mig nu ikke ubetinget heldig. At indføre Fæstetvang, hvor der ingen saadan var i Forveien, forekommer mig at være et Indgreb i Eierenes Ret, som, om ogsaa Almenvellet talte derfor, dog i alt Fald strider mod Grundloven, naar man ikke vil give Erstatning derfor — ja, det er naturligvis en Selvfølge, at der maatte gives Erstatning derfor. Men der fremkommer en Besynderlighed, idet man har sagt, at det kun skal være paa Godserne, at Fæstetvangen skal indføres. Den sidste ærede Taler erkjendte selv, at det var ønskeligt, at dette var kommet ind. Ja, det er mærkeligt, at man har fundet paa at sætte dette Ord ind. Jeg antager, for at komme med en Fortolkning, der i alt Fald maa synes velvillig, at man har tænkt paa Fæstetvang paa Gaardene, og at man, da der var en vis Forbindelse mellem Fæstegaarde og Godser, derfor har villet efterligne dette med Godserne. Men det gaar ikke an at bruge et Ord, der har en vis historisk Betydning lige overfor Fæstegaardene, i en Bestemmelse, hvor der er Tale om noget fuldstændig Nyt. Er det i det Hele taget heldigt, at Husene ere undergivne Fæstetvang, er det naturligvis ligesaa heldigt, at der er Fæstetvang, hvor det er Gaardmænd og Proprietærer, der eie Husene, som hvor det er Godseierne. Men denne Bestemmelse maa i alt Fald bort. Jeg mener imidlertid alligevel, at det at indføre Fæstetvang, hvor den ikke før har været, er at gaa lige stik mod alle den nyere Lovgivnings Bestræbelser, som netop ere gaaede ud paa at affasse, ophæve Fæstetvangen, hvor den var til Stede, under visse Forhold. Hele den nyere Lovgivning gaar jo netop helt igjennem ud

paa at gaa fra Fæste over til Selbetændom, og at arbejde baglænds ligesom Kæbsen forekommer mig ikke at være nogen heldig Maade at gaa frem paa. Det er altsaa min Opfattelse, at medens Lovforslagets § 1, saaledes som den er bleven affattet, kun vil virke til, at Husene efterhaanden ville vinde bort, i Stedet, for at det maa være vor og jeg tror Alles Mening, at de skulle formeres og tiltage, er Lovforslaget iøvrigt ikke noget vellykket Forsøg paa at forbedre Husmændenes Raar, der vel snarere stades. Om man kan finde andre Maader at gavne dem paa, det veed jeg ikke, men det synes mig ikke heldigt at komme ind herpaa ved dette Lovforslags Behandling.

Judenrigsministeren (Ingerslev):

Den ærede 3die Landstingsmand for 11te Kreds (Th. Nielsen) gik ud fra, at jeg havde sagt, at Antallet af jordløse Husmænd er 36,800. Jeg sagde, at Husenes Antal uden Hartkorn er 36,800, det er altsaa noget Andet end jordløse Huse, og jeg retter derfor Feilen. — Med Hensyn til de Tal, som det ærede Medlem har brugt, og som jeg og tildels ogsaa det ærede kongevalgte Medlem (Steffensen), brugte, skal jeg gjøre den almindelige Bemærkning, at det forekommer mig ikke at være saadanne Tal, at man umiddelbart kan tage dem og føre dem frem, man maa stjænte dem nogen Overveelse, Bearbejdelse, og et Skjøn maa tillige anvendes. Jeg tror nok, at de Tal, jeg nævnte, ville vise sig at være rigtige, jeg har i alt Fald ikke fundet væsentlige Uoverensstemmelser mellem dem og de Tal, som det ærede Medlem anførte. Det er imidlertid bedst at tage et Forbehold, det kommer ikke an paa, at Tallet er rigtigt i den Forstand, at der ikke staar et 5-Tal i Stedet for et 6-Tal, det kan Ingen svare for. Det, det kommer an paa, er, at give et Billede i det Stør af Forholdene, og jeg tror da, at det vil vise sig, at mine Tal ere brugbare. — Det ærede 3die Medlem for 11te Kreds nævnte Forordningen af 27de Mai 1848 og mente, at man kunde sige, at den ogsaa var et Indgreb i Eiendomsretten. Det tror jeg ikke, man kan sige; det ærede Medlem kan maaffe i det Højeste sige, at den var et Indgreb eller i alt Fald en Omordning af Kontraktfriheden, at den satte en vis Grændse for Kontraktfriheden i dette Forhold. Men iøvrigt skal jeg uden at forbyde mig i denne Forordning gjøre opmærksom paa, at den maa ses i Belysning for det Første af de Landboreformer, der begyndte i 1788 eller lidt tidligere, om man vil, og i hvert Fald før Eiden 1848, og dernæst i Belysning af Bestræbelserne for at